

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพ การควบคุมทางศุลกากร ด้วยโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile)

บทความโดย:
นางนันท์จิตา ศิริคุปต์
รองอธิบดีกรมศุลกากร

กรมศุลกากรมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะหน่วยงานหน้าด่านของประเทศที่มีหน้าที่ตรวจสอบสินค้านำเข้าส่งออก ถ้ายาล้า และผ่านแดน รวมถึงการจัดเก็บภาษีอากร บังคับใช้กฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องมีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศการอำนวยความสะดวกทางการค้า การปกป้องประเทศและสังคมให้ปลอดภัยจากสินค้าอันตราย ประกอบกับในโลกของการค้าระหว่างประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ รวมถึงกรมฯ กำลังเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ขอบเขตทางการค้าระหว่างประเทศ เทคโนโลยี และรูปแบบการขนส่งสมัยใหม่ ทำให้การทำธุรกรรมทางการค้าการเคลื่อนย้ายสินค้า พูน ข้อมูล และเทคโนโลยีข้ามพรมแดนทำได้ง่ายและรวดเร็ว ส่งผลให้ปริมาณการค้าระหว่างประเทศมีการเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ก่อให้เกิดโอกาสในการลักลอบนำเข้าสินค้าผิดกฎหมายและการกระทำความผิดอื่น ๆ ในระหว่างการเคลื่อนย้ายสินค้าโดยกลุ่มอาชญากรข้ามชาติ อาทิ การค้ายาเสพติด การก่อการร้าย การลักลอบ ค้าอาวุธ การค้าสัตว์ป่า และการฟอกเงิน อาชญากรเหล่านี้ได้มีการพัฒนาวิธีการกระทำความผิดอย่างต่อเนื่อง ทำให้การกระทำความผิดมีความซับซ้อน รวดเร็ว และตรวจพบได้ยากขึ้น ในขณะที่กรมฯ มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากร เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นและด้วยข้อจำกัดดังกล่าว กรมฯ จึงได้นำระบบโปรไฟล์ (Profile System) มาใช้ในการบริหารความเสี่ยง (Risk Management) เพื่อคัดเลือกใบขนสินค้าที่มีความเสี่ยง โดยระบบโปรไฟล์ฯ เป็นการคัดเลือกใบขนสินค้าตามเงื่อนไขความเสี่ยงโดยอัตโนมัติด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งช่วยลดการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ และลดจำนวนใบขนสินค้าที่จะต้องเปิดตรวจ เป็นการสร้างสมดุลในการอำนวยความสะดวกทางการค้าควบคู่ไปกับการควบคุมทางศุลกากร สอดรับกับอนุสัญญาเกียวโต (ฉบับแก้ไข) (The Revised Kyoto Convention) และความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกทางการค้า (Trade Facilitation Agreement: TFA) รวมถึงเป็นไปตามแนวทางของ WCO SAFE Framework of Standards ขององค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO)

กรมฯ ได้มีคำสั่งที่ 97/2565 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2565 แต่งตั้งคณะทำงานเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการข้อมูลของกรมศุลกากร เพื่อศึกษา วิเคราะห์งานด้านการบริหารจัดการข้อมูลของกรมฯ ในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการปกป้องสังคมด้วยการควบคุมทางศุลกากรอำนวยความสะดวกทางการค้า และส่งเสริมการนำเข้าส่งออกด้วยมาตรการทางศุลกากรตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของกรมฯ รวมทั้งจัดทำแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการข้อมูลของกรมฯ ให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยเมื่อได้ประเมิน และวิเคราะห์ระบบโปรไฟล์ (Profile System) ที่มีอยู่ในปัจจุบันซึ่งมีการใช้งานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 พบว่าเป็นการบริหารความเสี่ยงบนข้อมูลใบขนสินค้าที่ส่วนใหญ่แล้วผู้นำของเข้าหรือตัวแทนจะส่งข้อมูลเข้ามายังระบบ Thai Customs Electronics System (TCES) ของกรมฯ หลังจากที่สินค้าได้ถูกนำเข้ามาระหว่างประเทศที่มีปริมาณมากขึ้น ขนส่งได้รวดเร็วขึ้นตามเทคโนโลยีและการขนส่งสมัยใหม่ส่งผลให้ปริมาณงานของกรมฯ ไม่สัมพันธ์กับอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่ศุลกากร อีกทั้งตัวชี้วัดด้านระยะเวลาในการตรวจปล่อยสินค้าออกจากอารักขาศุลกากรเป็นปัจจัยสำคัญในการวัดประสิทธิภาพตามนโยบายการอำนวยความสะดวกทางการค้าเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยกรมฯ จะต้องตรวจปล่อยสินค้าโดยเร็วตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดให้แล้วเสร็จภายใน 30 นาที ตามมาตรฐานการบริการศุลกากรไทย (Thai Customs Service Standards) กรณีไม่มีเหตุอันควรสงสัยหรือตรวจพบการกระทำผิด ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีระยะเวลาที่จำกัดในการรวบรวมข้อมูลของสินค้าเพื่อวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงเพิ่มเติม ดังนั้นเพื่อให้การควบคุมทางศุลกากรมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถระบุสินค้า หรือยานพาหนะขนส่งที่มีความเสี่ยงสูงได้ทันเวลาก่อนที่สินค้าหรือยานพาหนะนั้นจะมาถึงประเทศไทย ทั้งนี้ข้อมูลสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์ล่วงหน้าที่กรมฯ มีในปัจจุบันคือข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest) ซึ่งมีการส่งข้อมูลเข้ามาในระบบสารสนเทศของกรมฯ ตลอดเวลาจัดเป็นข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ที่มีความซับซ้อน อย่างไรก็ตาม กรมฯ ยังไม่สามารถนำข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest) ดังกล่าวนี้นำมาใช้ประโยชน์ในการควบคุมทางศุลกากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัญหาและความท้าทายข้างต้น จึงได้จัดทำแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมทางศุลกากรด้วยโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile) ขึ้น เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมทางศุลกากร มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมทางศุลกากรด้วยโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile)

แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมทางศุลกากรด้วยโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile) เป็นการบริหารความเสี่ยงโดยใช้ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ตัวแทนเรือหรืออากาศยานส่งมายังกรมศุลกากรก่อนที่สินค้าจะถูกนำเข้าในราชอาณาจักรโดยนำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Data Mining และการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) มาประยุกต์ใช้ร่วมกับทักษะของเจ้าหน้าที่ศุลกากรเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest) ในฐานข้อมูลของกรมฯ และจัดทำเป็นโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile) โดยการจัดทำโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest) ของการนำเข้าสินค้ากลุ่มเป้าหมายที่มีความเสี่ยง ทั้งข้อมูลการนำเข้าปกติและข้อมูลการจับกุม รวมถึงข้อมูลข่าวกรองอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาลักษณะเฉพาะ (Character) แนวโน้ม (Trend) รูปแบบ (Pattern) และความสัมพันธ์ (Relation) ของสินค้าแต่ละประเภท และคัดเลือกข้อมูลในบัญชีสินค้า (Manifest) ที่เป็นเงื่อนไขความเสี่ยง (Risk Indicator) มาจัดทำเป็นโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile) ซึ่งจะเป็เครื่องมือที่ช่วยให้กรมฯ สามารถคัดกรองสินค้าที่มีความเสี่ยงสูงเพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมได้ล่วงหน้า ก่อนที่สินค้านั้นจะถูกนำเข้าในราชอาณาจักร อันจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมทางศุลกากร

จากแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมทางศุลกากรด้วยโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile) ได้มีการจัดทำต้นแบบ (Prototype) ของโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile) ในรูปแบบโมเดลของโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile Model) ของกลุ่มสินค้าเสี่ยง ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มสินค้าที่กระทบต่อการจัดเก็บรายได้ กลุ่มสินค้าปกป้องสังคม และกลุ่มสินค้าที่ใช้สิทธิประโยชน์ พร้อมทั้งนำไปใช้งานกับฐานข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest

Database) เพื่อคัดกรองบัญชีสินค้าที่มีความเสี่ยงสำหรับการติดตาม (Monitoring) และระบุเป้าหมาย (Targeting) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมทางศุลกากร ตัวอย่างเช่น สินค้าโซเดียมไซยาไนด์ ซึ่งเป็นสารเคมีที่สามารถนำไปใช้เป็นสารตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติด เช่น phenylacetone (P2P) และอนุพันธ์แอมเฟตามีน และเมทแอมเฟตามีน เป็นวัตถุอันตรายชนิดที่ 3 ตามพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 และประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่อง กำหนดชื่อสารเคมี พื้นที่ควบคุมและหน้าที่ของผู้ทำธุรกรรม ภายใต้มาตรการป้องกันการลักลอบนำสารเคมี วัสดุ หรือเครื่องมือบางประเภทไปใช้ผลิตยาเสพติด พ.ศ. 2559 จัดเป็นกลุ่มสินค้าปกป้องสังคมที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซึ่งจากการวิเคราะห์ข้อมูลการนำเข้าปกติ และข้อมูลการจับกุม ร่วมกับข้อมูลข่าวกรองอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Data Mining และการเรียนรู้ของเครื่อง (Machine Learning) ร่วมกับทักษะของเจ้าหน้าที่ศุลกากร ทำให้สามารถระบุข้อมูลในบัญชีสินค้าที่ใช้เป็นเงื่อนไขความเสี่ยง (Risk Indicator) ที่สำคัญได้แก่ รายละเอียดสินค้า จำนวนหีบห่อ หน่วยของหีบห่อ น้ำหนักรวมสิ่งห่อหุ้ม ปริมาตร ประเภทการขนส่ง ชื่อผู้ขนส่งต้นทาง ประเทศผู้ส่งของต้นทาง ท่าเรือต้นทาง ชื่อผู้รับของปลายทาง โดยสามารถนำเงื่อนไขความเสี่ยงดังกล่าวมาจัดทำ Manifest Profile Model ของสินค้าโซเดียมไซยาไนด์ที่มีแนวทางการดำเนินการและรายละเอียดตามรูปภาพที่ 1

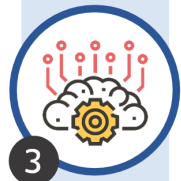
Manifest Profile Model สิ้นค้าโซเดียมไซยาไนด์

1 Input

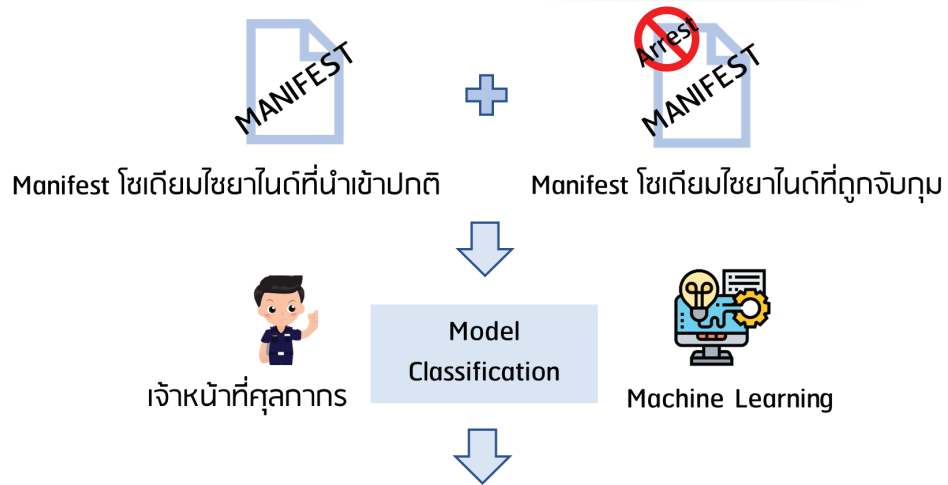
2 Process

3 Output

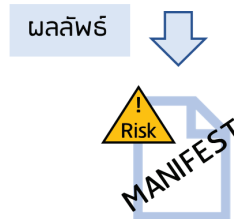
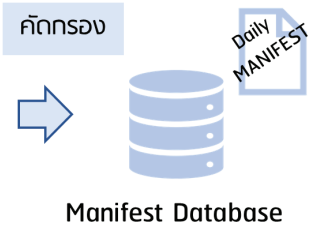
4 Outcome

Manifest Profile Model สิ้นค้าโซเดียมไซยาไนด์

คุณลักษณะของ Manifest สิ้นค้าโซเดียมไซยาไนด์

- ข้อมูลสินค้า	มักจะมีการสำแดง "SODIUM CYANIDE" และ/หรือ "UN NO:1689"
- ประเภทการขนส่ง	สินค้าความเสี่ยงสูงที่สามารถใช้ได้สองทาง มีรูปแบบการขนส่งสินค้าในรูปแบบ "สินค้าอันตราย"
- น้ำหนักสินค้า	มีน้ำหนักมาตรฐานของสินค้า ประมาณ 20 ตันต่อตู้คอนเทนเนอร์
- จำนวนหีบห่อ	มีจำนวนหีบห่อมาตรฐานของสินค้า ประมาณ 320 – 360 หีบห่อต่อตู้คอนเทนเนอร์
- ข้อมูลประเทศต้นทาง	มักจะมีการขนส่งมาจาก ประเทศจีน เทกสัสใต้ เดนมาร์ก ไต้หวัน และออสเตรเลีย เป็นต้น
- ท่าเรือขนส่งต้นทาง	มักจะมีการขนส่งมาจาก ท่าเรือ SHANGHAI และท่าเรือ QINGDAO
- อื่น ๆ	อื่น ๆ

ประโยชน์

เจ้าหน้าที่ศุลกากร	กรมศุลกากร	ประชาชน
<ul style="list-style-type: none"> - มีเครื่องมือสำหรับใช้คัดกรองบัญชีสินค้าเสี่ยง - ลดระยะเวลาการทำงาน - เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีเครื่องมือสำหรับบริหารความเสี่ยงล่วงหน้าด้วยบัญชีสินค้า (Manifest) - เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมทางศุลกากร - เป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล Data Driven Organization 	<ul style="list-style-type: none"> - อำนวยความสะดวกทางการค้า - ส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขัน - ปกป้องสังคมจากสินค้าอันตรายต่างๆ

โดย นางนันทริตา ศิริคุปต์

รูปภาพที่ 1 แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมควบคุมทางศุลกากรด้วยโมเดลโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile Model) สำหรับสินค้าโซเดียมไซยาไนด์

การจัดทำแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมทางศุลกากรด้วยโปรไฟล์ข้อมูลบัญชีสินค้า (Manifest Profile) ดังกล่าว จะทำให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรมีเครื่องมือองค์ความรู้ และทักษะในการคัดกรองบัญชีสินค้า (Manifest) เพื่อวิเคราะห์ ติดตาม และระบุเป้าหมายสินค้าเสี่ยงล่วงหน้า เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมทางศุลกากร สนับสนุนให้กรมฯ เป็นองค์กรที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data Driven Organization) ตามมาตรฐานองค์การศุลกากรโลก (World Customs Organization: WCO) ส่งผลให้กรมฯ บรรลุวิสัยทัศน์ และเป็นการปฏิบัติตามพันธกิจในด้านการปกป้องสังคมควบคู่กับการอำนวยความสะดวกทางการค้าซึ่งจะทำให้ประชาชนปลอดภัยจากสินค้าอันตรายต่าง ๆ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทยอย่างยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

World Customs Organization //(2566).// WCO Customs Risk Management Compendium.//สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566,/จาก/<https://www.wcoomd.org/en/topics/enforcement-and-compliance/instruments-and-tools/compendiums/rmc.aspx>World Customs Organization //(2566).// WCO Capacity Building Framework on Data Analytics.//สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566,/จาก/ <https://www.wcoomd.org/en/topics/capacity-building/instrument-and-tools/cb-framework-on-data-analytics.aspx>World Customs Organization //(2566).// the SAFE Framework of Standards to Secure and Facilitate Global Trade (SAFE Framework).//สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566,/จาก/ https://www.wcoomd.org/en/topics/facilitation/instrument-and-tools/frameworks-of-standards/safe_package.aspx

